

'Als mijn naambordje eraf gaat, gaat het mee het graf in'

prof. dr. S.A. Scherjon afdeling Obstetrie en Gynaecologie, UMCG, Groningen

Liefde in tijden van Cholera, van Gabriel Garcia Márquez¹ begint met de laatste dag van dokter Juvenal Urbino, een ernstige man met een aanzienlijke sociale status en verhaalt over zijn gelukkige huwelijk met Fermina Daza. De sfeer van dit boek kwam direct bij me boven toen ik *Anyway... Sergio Leon, vrouwenarts en eilandskind*² las, over het leven van deze voor vele Nederlandse gynaecologen zo bepalende, misschien ook wel ernstige, Curaçaose gynaecoloog. Opgebouwd uit vele interviews, met vooral Nederlandse collega's, komt naar voren dat hij veel meer is geweest dan alleen een voorbeeld. Het is zelfs meer dan bewondering: 'de Godfather van de obstetrie', een bijzondere persoonlijkheid, die zonder indruk te willen wekken en door een natuurlijk

autoriteit een belangrijk stempel heeft gedrukt op bijna vijftig jaar obstetrie op het eiland. Het is opvallend dat hij zo velen - veelal vanuit Groningen - vanuit hun coassistentschap, heeft weten te inspireren om de keuze te laten vallen op ons specialisme. Zijn aanwezigheid, slapend op een brancard op de verloskamers, in afwachting van volkomen ontsluiting, was al voldoende. Zacht en veel pratend, afdwalend, soms sneller denkend dat hij het verwoordt, zelfs nu nog op zijn 84e, spreekt hij bevlogen over zijn vak: vrouwenarts. Niet obstetricus of gynaecoloog, nee, vrouwenarts.

De beschrijving van het opgroeien op Landhuis Stadsrust en het naastgelegen Landhuis De Goede Hoop is Marquesiaans: de verantwoordelijkheid als buitenkind voor de vele dieren op de plantage, alle producten van het veld die je kent, als kind van dertien konijnen schieten op de Oostpunt, Spaans spreken met zijn Venezuelaanse moeder Carmen Leyba, Nederlands en Papiaments met zijn broer en zusjes.

Na zijn MULO op de Hendrikschool verkoos Sergio Tennessee boven Nederland en ging naar highschool in de VS. Hij begon zijn medische opleiding aan Tulane University of Louisiana in New Orleans en volgde co-schappen in New York: het Kings County Hospital Center. Een harde, zeer praktische leer-school: 'je kon wel terugvallen op een ander, maar dat deed je liever niet' of zoals een collega het zei: 'Sergio if you need me, don't call me'. Omdat het academische te veel ontbrak, besloot hij besloot zijn specialistische opleiding te doen bij James Henry Ferguson in Miami. Ferguson is één van de eersten die waarschuwde tegen het gebruik van DES³, deed onderzoek naar het CTG en schreef veel over de betekenis van het uitstrijkje, o.a. een artikel samen met Leon⁴.

In 1962 kwam Leon naar Curaçao in een gedeelde overheidsaanstelling en werkzaam in de particu-

liere praktijk. De gezondheidszorg voor vrouwen op Curaçao viel hem enorm tegen. De SVB (de verzekeraar) en het katholieke ziekenhuis sloten ongehuwde (zwangere) vrouwen uit voor veel hulp, zoals de PAP-test, anticonceptie en fertiliteitsonderzoek.

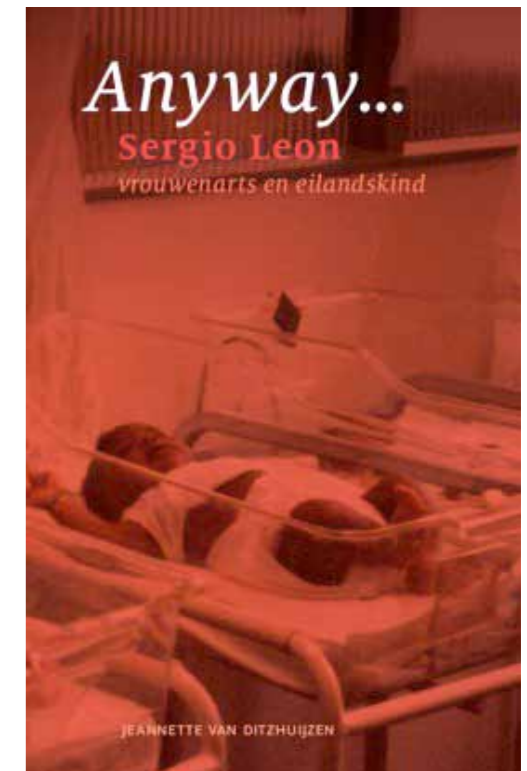
In de verloskunde was al jaren niet in geïnvesteerd. In het Anna Paviljoen werd de zorg gratis verleend aan de pp- (pro paupers) patiënten. Hij zette zich vanaf het begin in voor verbetering van de zorg en hoopte met de bouw van de nieuwe polikliniek in 1976 een echt centrum voor zwangere vrouwen te kunnen opzetten met voorlichting over voeding, gezinsplanning, kinderverzorging etc. Hij kreeg echter niet zijn zin. Zijn ideaal van een centrale bevalingskliniek, gecombineerd met polikliniek, waar vroedvrouwen, huisartsen en gynaecologen zouden samenwerken, klassenloos, dus zonder onderscheid hoe de patiënt verzekerd was, lukte niet en is ook nooit gelukt.

Ideeën voor het inzetten van verloskundigen bijvoorbeeld in het ziekenhuis ter verbetering van de verloskundige zorg ontbreken. Dat is opvallend voor iemand die zijn leerlingen leerde 'als je in de verloskunde geen geduld hebt, maak je brokken'.

Vooral de worsteling die er is geweest met abortus provocatus en de illegale abortus, ondanks de aanwezigheid van een abortuscommissie, en de rol van het katholicisme hierbij, laten veel indruk na. De illegale abortuspraktijk bleef bestaan en was in omvang in de jaren 70 tenminste tweemaal zoveel als de geregistreerde, veilige abortus in het ziekenhuis. Van toen geschatte 300-900 (illegaal en legaal) naar nu, nog steeds hoog, 1300 geregistreerde met mogelijk inclusief de niet-geregistreerde 1500-2000 abortussen per jaar. Op 2000 bevallingen.

Om *family planning* te realiseren was hij de grote motor achter 'Famia Plania', een stichting voor verantwoord ouderschap: hij zat meer dan dertig jaar in het bestuur. Vanaf 1966 had hij in zijn eigen kli-

Anyway...
Sergio Leon, vrouwenarts en eilandskind
Jeannette van Ditzhuijzen
LM Uitgevers, Utrecht
Paperback, 150 p. € 17,50
ISBN 9789460223945

niek, met hulp van diverse kanten en alle medewerkers persoonlijk opgeleid in de familie planning. Erkenning was er voor zijn werk voor de bevordering van de positie van vrouwen in de vorm van een serie postzegels van 1974 en in 1991 toen hem een hoge Antilliaanse onderscheiding werd toegekend.

Serge Leon was geen groot manager en ook geen diplomaat. Voor sommigen communiceerde hij eigenlijk niet: 'Hij verwacht van jou dat je alles begrijpt wat hij niet kan zeggen'. Hij is geen drammer geweest, geen vechter, in een land waar je juist verschillende keren iets moet zeggen voor er wat gebeurt.

Een levensverhaal in interviews, geschreven als een Zuid-Amerikaanse roman, door een auteur die de sfeer van binnen uit kent. Jeanette van Ditzhuizen woonde van 1990-1994 op Curaçao en schreef meerdere boeken over de eilanden.

Als je Márquez leuk vind en je bent gynaecoloog dan is dit boek, ook al ken je het eiland niet, een enorm plezier!

Literatuur

- Márquez, Gabriel Garcia *Liefde in tijden van Cholera*. Meulenhof Amsterdam (1999) ISBN 9789029020053
- Ditzhuijzen, Jeanette van *Anyway... Sergio Leon, vrouwenarts en eilandskind*. LM Publishers. Utrecht 2015.
- Ferguson, J.H. *The importance of controls in a clinical experiment; stilbestrol therapy in pregnancy*. *Obstet Gynecol* 1954;4:452-7.
- Ferguson, J.H. & S. Leon *The emergency-accident room of a hospital as a cancer detection center*. *JAMA* 1963;183:629-631

